

AZTERKETA BULEGOKO BULETINA

AURKIBIDEA:

1. GERO ETA POBREAGOAK, ETA GIZARTE PRESTAZIO GUTXIAGOREKIN
2. HEGO EUSKAL HERRIKO ERAKUNDEEK 2014rako BURUTURIKO DIRU-SARRERA AURREIKUSPENEK MURRIZKETA GEHIAGO IRAGARTZEN DITUZTE
3. MOZKIN ALTUENAK DITUZTEN ENPRESEK %6,2 SOILIK ORDAINTZEN DUTE SOZIJETATE GAINEKO ZERGAN: BEHARREZKOA DA SAKONEKO ZERGA REFORMA BAT
4. EUROPA ETA ESTATU BATUEN ARTEKO ITUNA. MERKATARITZA, PERTSONEN ETA INGURUMENAREN BABESAREN KALTERAKO
5. PROPOSAMENA: FRACKING-ari EZ!! BIZTANLERIARI GALDETZEA DA DEMOKRATIKOA DENA

1. GERO ETA POBREAGOAK, ETA GIZARTE PRESTAZIO GUTXIAGOREKIN

Azaroak 17, Pobreziaren aurkako Nazioarteko eguna. Gero eta pobrezia gehiago dago. **Nafarroan** 50.000 pertsona daude pobrezia latzeko egoeran. Honek Nafarroako biztanleriaren % 8a pobrezia latzeko egoeran dagoela suposatzen du, hau da, hilean 454 euro baino gutxiagorekin. Krisi aurretik egoera horretan zegoen jende kopurua % 1,3a zen.

Datuek erakusten dute Espainiako eta Nafarroako Gobernuak ezartzen dituzten pobrezia politikak oso ongi egiten dutela beraien zeregina. Modu honetan soilik iritsi liteke Nafarroako etxeetako % 8,8an bertako kide guztiak langabezian egoteko egoerara, eta %3,4k inolako diru sarrerarik ez izatera.

Diru sarrerarik ez duten etxeetako % 52,7 emakumeena da, eta gizonezkoena % 47,3. Pobreziak gehien jotzen duen adin tartea 30 urtetatik 44era doana da.

Penagarria da Barcinaren Gobernuak ezer ez egitea egoera honen aurrean. Eta bien bitartean Los Arcos-eko Zirkuituak bezalako proiektuek sortzen dituzten gastuak ordaintzeaz arduratzea. 2012An 3,7 milioi euro galdu zituen berriro ere. Horiek dira euren lehentasunak.

Euskal Autonomi Erkidegoari dagokionez, bertako hiru hiriburuek egindako azken txostenaren arabera, EAEan, 1.800 pertsona gizarte bazterketa larrian bizi dira (non bizi ez izateagatik gizarte zerbitzuetako oheetan edo kalean lo egiten dutenak), hoietatik 300 gauak kalean ematen dituzte. Azterketa egiteko momentuan bizi zuten egoera larria bazen ere, Diru Sarrerak Bermatzeko Errenta (DBE) % 18,4ak bakarrik jasotzen zuen. Gainera, bostetik batek bakarrik diru sarrerak zituen.

Datu gehiago: langabetuen % 45,2ak ez du

prestaziorik jasotzen, Caritas eta elikagai bankuekiko eskaerak %40 bat hazi dira (dagoeneko 35.000 famili dira hauen bidez elikatzen direnak), 2008tik 2013ra, (lehenengo hiruhilabeterarte) 11.000 famili etxe kaleratuak...

Beno ba, datuak esanguratsuak eta arduratzekoak badira ere, batzuentzat ez omen dira horrenbesterako. Pobrezia gero eta handiagoa eta gizarte prestazioak gero eta txarragoak. Eusko Jaurlaritzak azken urteetan aprobaturako murrizketek prestazio sozialengan narriadura handia suposatu dute (gizarte-larrialdietarako lagunatzeari bideratutako partida 6 hilabetetan agortu zen eta gizarte prestazioei bideratutakoa %7an jeitsi) DBEren kudeaketa Eusko Jaurlaritzak ezarritako irizpide berriek baliabide ekonomikorik ez zituzten asko prestaziorik gabe geratzea ahalbideratu dute.

Lanbideak, legeak guztiz interpretatzen ez dituen hutsuneak betetzeko asmoarekin eta egoera zehatzei erantzuteko helburuarekin, aldiro DBE kudeatzeko irizpide berriak finkatzen ditu. Orainarteko mugak murriztaileak baziren, aurtengo maiatzan zehaztutakoak are txarragoak dira. Adibidez, guraso bakarreko familieei edo etxe kaleratze bategatik kaltetuak izan eta familiarekin bizitzera joandako ezkonduuei edo bikoteei DBE kendu zaie eta soldata baxuko enplegu prekarioak dituztenei DBE kobratzeko gehieneko epe bat ezartzen zaie.

Horrelako erabakiak, eragina dute bai gaur zein etorkizunean Lanbideek bideratzen dituen gizarte prestazioen beharra duten famili guztietan.

Langabezia, pobrezia eta baztertzearen gorakadak, batetik, krisia modu zuzenean pairatzen ari direnak bizi duintasuna izateko beharrezkoak diren gizarte prestazioak izatea eta bestetik, kalitatezko lan zerbitzu publikoa eskatzen du. Gaur egungo, politikak eta neurriak azdiz, ez doaz hortik bideratuak.

Kriminalizazioak eta sumintzeak aldiz ez du ezertarako balio. Behin eta berriz zenbait hedabideetan prestazioen inguruko iruzurraren eta gehiegizko onartzeen baitan sortzen ari diren kanpainak gutxi laguntzen dute. Ez gaitezen bitxikerietan galdu. Asko dira, Arartekoan Lanbideren erabiltzaileek aurkeztutako keak. Guztietan Arartekoak Lanbideri emandako gomedia bera, eguneroko kudeaketa arbitrarioa eta desegokia izateagatik eta eskatzailearengan babes eza sortu izanagatik erabakia zuzentzekoa.

2. HEGO EUSKAL HERRIKO ERAKUNDEEK 2014rako BURUTURIKO DIRU-SARRERA AURREIKUSPENEK MURRIZKETA GEHIAGO IRAGARTZEN DITUZTE

Eusko Jaurlaritza eta EAeko 3 Foru Ogasunek osaturiko Finantzen Euskal Kontseiluak (FEK) 2014rako diru bilketa aurreikuspenak adostu ditu; hauen arabera, hitzarturiko zerga bidezko diru bilketa 12.374 milioi euroakoa izango da datorren urtean, 2013an baino %4,2 gehiago. Zera erakusten dute aurreikuspen hauek: PNV, PSE eta PPK sinaturiko akordioak ez dituela inolaz ere beharrian sozialak estaltzeko nahikoak diren diru sarrerak ekarriko, ELAk bere egunean salatu zuen bezala:

- 2014an, 2013an baino 499 milioi euro gehiago bilduko direla EAEn aurreikusten du FEKak. Zenbateko honetatik, 328 milioi BEZ eta Zerga Berezien igoerak ekarriko ditu.
- PNV, PSE eta PPK adosturiko zerga erreformak PFEZ eta Sozietate gaineko Zergari eragiten die. Ba adosturikoaren arabera, 2014an jaitsi egingo da Sozietate gaineko Zerga bidezko bilketa, eta PFEZ bilketan emango den igoera 174 milioi euroakoa bakarrik izango da.
- Beraz, begibistakoa da adosturiko zerga erreformaren eragina oso txikia dela, eta

egungo zerga politika bidegabea mantentzea suposatzen duela, izugarriko zerga iruzurra baimenduz eta errenta altu, enpresa eta kapitalari zergapetze maila baxua mantenduz.

Bere aldetik, Nafarroako Gobernuak 3.190 milioi eurotako diru sarrera ez finantzierok aurreikusten ditu 2014rako, 2013an baino %0,62 soilik gehiago, eta beraz, EAEn bezala, zerga politika bidegabea aldatu gabe jarraituko da.

Erabaki hauen ondorioz larriena zera da: beharrian sozialak estali gabe jarraituko dela, azken urteetan aplikatzen etorri diren murrizketa politikak mantenduz. Nahikoa da zer egingo duten ikustea:

- Nafarroako Gobernuak 3.405,55 milioi eurotako gehienezko gastua ezarri du 2014rako, ia 2013ko berdina (%0,62 gehiago).
- Eusko Jaurlaritzak 2012ko aurrekontuarekiko 900 milioi euro baino gehiagoko murrizketa zekarren aurrekontu proiektua aurkeztu zuen 2013rako (Eusko Legebiltzarrean atzera bota zena). FEKeo datuen arabera, Eusko Jaurlaritzaren 2014ko diru sarrerak 2013koak baino 350 milioi euro altuagoak bakarrik izango dira (bilduko diren 499 milioi euro gehiagotik, Eusko Jaurlaritzara, gehienez, 350 milioi joango dira, bestea Aldundientzako izango delarik, eta izatekotan, estatuari Kupoa ordaintzeko). 2014ko aurrekontu proiektuko gastu maila 2012koa baino nabarmen baxuagoa izango dela ondorioztatu daiteke beraz.

Horregaitik, langabezia, pobrezia eta ezberdintasun sozialen igoera larriei aurre egiteko, zerga eta aurrekontu politiken sakoneko aldaketa eskatzen die ELAk Foru Aldundi, Eusko Jaurlaritza eta Nafarroako Gobernuari. Onarturiko

neurriek aurkakoa erakusten dute. Finantzen Euskal Kontseiluaren bilera eta gero erakutsitako irudiak, adibidez, hain ondorio eskasak izaten ari diren egungo politikekiko zaletasun osoa erakusten du.

3. MOZKIN ALTUENAK DITUZTEN ENPRESEK %6,2 SOILIK ORDAINTZEN DUTE SOZIETATE GAINEKO ZERGAN: BEHARREZKOA DA SAKONEKO ZERGA REFORMA BAT

2012. urteko kanpainako Sozietate gaineko Zergari buruzko txostena argitaratu du Gipuzkoako Foru Aldundiko Ogasun eta Finantza Departamentuak Lurralde honetan enpresek ordaintzen dituzten zergei buruzko ondorio interesgarriak atara daitezke txostenetatik, orokorrean, Euskal Autonomi Erkidego osora orokortu daitezkeenak.

Sozietate Zerga bidez enpresek foru diru-kutxara egindako ekarpena murriztuz doala erakusten du testuak, eta krisiaz gain, bestelako arrazoiak daudela azaltzen du. Zehazki, enpresek azkenean ordaintzen duten tipoa murriztu egiten dela bere oinarri likidagarria handitzen den heinean erakusten du; beste hitz batzutan, **enpresek zenbat eta irabazi gehiago, Sozietate gaineko Zergan tipo efektibo baxuagoa.**

Honela, zerga honetako tipo efektiboa %11,6 izan zen 2012 ekitaldian. Zera esan nahi du honek: Gipuzkoako enpresek irabazitako 100 euroko, 11,6 soilik ordaindu zituztela zergetan. 10 enpresarik handienek, baina, are gutxiago ordaindu zuten, beraien tipo erreala %6,2 bakarrik izan baitzen.

GIPUZKOAKO SOZIETATE GAINEKO ZERGAN TIPO EFEKTIBOA . 2012

ENPRESAK	TIPO EFEKTIBOA (IRABAZIEN %)
GUZTIRA	11,6
50 HANDIENAK	7,88
20 HANDIENAK	6,84
10 HANDIENAK	6,20

Iturria: Gipuzkoako Foru Ogasuna

Txostenak **kenkariak** direla horren **arrazoi nagusia** adierazten du. Orokorrean, enpresek, behar luketenaren %52,38a soilik ordaintzen dutela erakusten du; aplikatzen zaizkien zerga-hobariak %3,81 murrizten dutela beraien kuota efektiboa zehaztuz, zergatze bikoitzagatik **kenkariak** %21,02, eta beste **kenkariak** %22,78.

Gipuzkoako enpresen gehiengoa, zerga sistema honengandik kaltetuak suertatzen diren enpresa txiki eta ertainek osatzen dutela azaltzen du txostenak, Sozietate gaineko Zerga **aldatzearen beharra** ondorioztatzen du, eta egungo Sozietate gaineko Zerga ordezkatzeko duen *Sozietateen Mozkinen gaineko Zergari buruzko Foru Araua* prestatzeko konpromisoa hartzen du.

ELAk beharrezkoa dela Sozietate gaineko Zergaren sakoneko erreforma uste du. Baina gogorarazi behar da, Gipuzkoako Aldundia gutxiengoarekin gobernatzen ari dela, eta beraz, **beharrezkoa lukeela oposizioko alderdi politikoren baten babesa** aurrera ateratzeko. **Ez dirudi baina, hau posible denik**, PNV-PSOE-PPk Euskal Autonomi Erkidego osorako Sozietate gaineko Zergari ere eragiten dion zerga erreforma onartu baitute, egungo ereduarekin jarraitzea suposatzen duena, baita zerga honetan ere.

Edozelako hauteskunde kalkuluak alde batera utziz, eta PNV-PSOE-PP arteko fiskaltasunari buruzko akordioa ez bezala, **zerga presioa eta progresibitatea gehitzen dituen sakoneko erreforma fiskala behar du gizarteak**, eta Sozietate gaineko Zerga abiapuntu egokia izan daiteke. Onartezina da, aipatu txostenak erakusten duen bezala, 2012an Gipuzkoan Sozietate gaineko Zerga aurkeztu zuten 22.247 enpresetatik 15.329ek **irabazirik ez izatea edo galerak izatea aitortu izana**, 6.918k soilik aitortu zituztelarik irabaziak. Hau da, Gipuzkoako enpresen %31ak soilik ordaindu zuen Sozietate gaineko Zerga. Datuak antzekoak dira Euskal Autnomi Erkidegoaren osotasunerako, eta onartezinak dira, are gehiago egungoa bezalako egitura batean, baliabide publiko falta erabiltzen ari denean aitzakiatzat gizartearen gehiengoa kaltetzen duten eskubide sozial eta lan eskubideak murrizten jarraitzeko.

4. EUROPA ETA ESTATU BATUEN ARTEKO ITUNA. MERKATARITZA, PERTSONEN ETA INGURUMENAREN BABESAREN KALTERAKO

Europar Batasunak (EB) eta Ameriketako Estatu Batuek (AEB) joan den uztailan Merkataritza eta inbertsioei buruzko Akordio bat negoziatzen hasi dira, Atlantikoz Gaindiko Merkataritza Librerako Ituna (TAFTA).

Sindikatuak eta hainbat erakunde sozialek alarma jo dute, kasu honetan ere negoziazioa ezkutuan ari baitira egiten; honek ez du aukerarik ematen negoziatzen diren agirien eta bileren berri izateko; enpresek, ordea, hori lortzeko ez dute arazorik. Prozesu honek, edozein kasutan, irekia izan behar du, eta bertan egoteko aukera ere eman behar du.

Negoziazioen xedea enpresek egin ohi duten amarrua gauzatzea da: "merkataritza"ko akordioetatik baliatzea estatuei muturreko

liberalizazio eta desarautzea inposatzeko; enpresek are etekin handiagoak lortu behar dituzte, langile, nekazari, kontsumitzaile eta ingurumenaren lepotik.

Kontutan izanik ohiko "eragozpen" komertzialak (muga-zergak) AEB eta EB artean dagoeneko aski apalak direla, akordioan arreta berezia jarriko dute muga-zerga ez diren "oztopo" edo trabak kentzeko: osasun, segurtasun, enplegu, ingurumen edo estatuaren eginkizunarekin lotutakoak, etab. Honen adibide bat, boletinaren beste puntu batean aipatzen duguna, fracking-ari buruzko araubidea da, edota genetikoki aldatutako organismoena (OGMak). TAFTAK zalantzan jartzen ditu hainbat arau, zeinak enplegua, ingurumena, osasuna nahiz segurtasuna babesteko ezarrita baitaude, eta aurrerantzean "eragozpen" gisa jotzen ditu; beraz, Atlantikoaren alde bietako finantza-erakunde handien, agro-business enpresen eta lobby industrial boteretsuen aldeko hautu argia egiten du. Obama administrazioak argi esan du TAFTAren mamia ez dela merkataritza izango, muga barneko politikak baizik.

Enpresen ordezkariak 1995tik hona Atlantikoz gaindiko Elkarrizketa Enpresarialean biltzen dira; duela gutxi izena aldatu diote: orain "Atlantikoz gaindiko Enpresen Kontseilua" da, eta honek hainbat urte darama presio egiten, hainbat helbururekin. Batetik, araubide desberdinak "harmonizatzea" lortu nahi dute; bigarrenik, ondasunen zirkulazio librea, eta azkenik, aipatutako babes horiek edo, euren esanetan "galga komertzialak" direnak, deuseztatzea. Noski, administrazioek ezartzen dituzten babes estandarrak murriztu nahi dituzte.

Minoria baten interes ekonomikoak ematen zaie lehenetsuna, eta politika edo interes orokorra baztertu egiten dute. Besteak beste, honen isla ditugu "inbertitzaile-estatu demandak". Honelako demandak enpresek egiten dituzte estatu bati

leporatzen diotenean bere legedia medio galerak eragiten dizkietela. Demanda hauek gatazkak lurralde bakoitzari dagozkion auzitegietatik kanpo ebazteko prozedurak dira, eta pribilegioak ematen dizkiete atzerriko inbertitzaileei. Aurrez egin izan diren akordioetan jaso direnean, interes-talde indartsuek (tabakoaren industria, enpresa kutsatzaileak...) baliatu egin dituzte osasuna edo ingurumena babesteko tokian tokiko arauetara iskin egiteko edo leuntzeko. TAFTAN mekanismo hau finkatuko balitz, Europan filialak dituzten AEBetako milaka enpresak (eta alderantziz) tokiko araubideen aurka joateko aukera izango lukete, segurtasun, osasun, ingurumen nahiz finantza-kontrolari dagokionez, "etorkizuneko balizko irabaziak" arriskuan daudela agudiatuz.

5. PROPOSAMENA: FRACKING-ari EZ!! BIZTANLERIARI GALDETZEA DA DEMOKRATIKOA DENA

Fracking-ari buruzko eztabaida ez da berria. Eta nahiz eta ahots ezberdinak entzuten diren, azken aldian gero eta indar gehiagorekin azaltzen dira ildo ofizialeko komunikabideak eta ordainpeko hizlariak fracking-aren onurak goraiatuz eta honek energiaren etorkizunean duen garrantzia azpimarratuz.

Hau ez da hutsala, eta "Shale Gas España" bezalako lobbyek bultzaturiko diskurtsoak izaten baitira. Shale gasa harrobietan egoten den eta fracking-aren bitartez ateratzen den gasari esaten zaio. "Plataforma" hau "informazioa emateko helburuarekin" eta "modu arduratsuan eta seguroan ustiatutako ez ohiko gasaren errekurtsoek izan lezaketen potentziala erakusteko" sortu da. Kasualitatez plataforma hau osatzen dutenen artean daude Cepsa, CNWL Oil, Hidrocarburos de Euskadi, Petrichor Euskadi, Petra Petroleum, Repsol, eta abar.

Baina ba al daki jendeak benetan fracking-a zer

den eta zer ondorio dituen?. Fracking-a ez ohiko gasa ateratzeko apurtze hidraulikoaren teknika da. Teknika honek lurpeko harrobiak hausten ditu zenbait harrobiren poro eta pitzaduretan dagoen gas naturala ateratzeko. Horretarako harrobia 5000 metrora zula daiteke bertikalean eta zenbait kilometro horizontalean (2tik 5era).

Egiten diren zulo horietan ura hondarrarekin (%98) eta zenbait gehigarri kimiko sartzen dira presio altuan. Gutxienez 260 substantzia kimiko daude 197 produktuetan, eta jakina da hauetako batzuk toxikoak direla, kantzerra sortzen dutela edo mutagenikoak direla. Nahasketa honek harrobia haustea eragiten du, eta gasa lur azalera ateratzen da putzuetatik barrena. Prozesua gasa duen harrobiaren betatik barrena errepikatzen da. Txertatzen den nahasketa horren zati bat ere lur azalera bueltatzen da (%15 eta 85 artean).

Fracking-ak bere inguruan sortzen dituen arazo nagusiak asko eta larriak dira. Hauek ezagunak dira urteak baitira teknika hau martxan dagoela beste lurralde batzuetan (gehien bat Estatu Batuetan). Arazoen artean ondorengoak aipatu daitezke: lur azaleko eta lur azpiko uren lutsadura, airearen kutsadura, pertsonen osasunari kalteak, paisaiaren eta terrenearen alterazioa, lurren kutsadura, lurrikaren arriskua, eta abar.

Zentzu honetan Fraitziako Kontseilu Konstituzionalak emandako Sententzia aipatu liteke, non fracking-aren debekua onartzen duen ingurumenerako arriskuak aurreikusten dituelako.

Azken egunetan denon ahotan ibili dira Iruñeako eta Gasteizko Legebiltzarrek fracking-aren inguruan egin dituzten ekimenak. Bi Legebiltzarretan Legedia aldatu da, baina emaitza oso ezberdinarekin.

Nafarroako kasuan, Foru Lege bat onartu da non "haustura hidraulikoaren edo fracking-aren teknikaren bitartez egiten diren hidrokarburoen

esplorazio eta ustiaketa debekatzen” den.

Gasteizko Legebiltzarrak onartutakoa ezberdina da. Honek fracking-a onartzen baitu. Legediaren aldaketa honek, nahiz eta babesturiko natur guneen barruan babesten diren balore naturalen aurkako ustiatze ekintzak debekatzen dituela esan, natur gune bakoitzeko kudeaketa zerbitzuak erabakiko du zein diren balore horien aurka egiten duten ustiatzek ekintzak. Hau da, gune bakoitzeko kudeatzailearen esku geratzen da fracking-a egin daitekeen edo ez erabakitzea.

Boterean daudenek arduraz eta herritarren borondatea errespetatuz jokatu beharko lukete. Izan ere, eta Kuartangon ikusi den moduan, herritarren gehiengoa fracking-aren aurka dago.

Kuartangon egindako herri galdeketak argi uzten du zein den jendearen borondatea, bozken % 98,46a fracking-aren aurkako izan da. Herri galdeketak %75eko partehartzea izan du.

Bi ekimen hauetatik ondorio ezberdinak atera daitezke; nork jartzen dituen enpresen diru interesak gizartearen interes aurretik, nori arduratzen dion ingurumenak, nor arduratzen den jendearen osasunaz... Baina beste ondorio bat ere atera daiteke, fracking-a borondate politiko kontua dela. Horregatik pertsonen osasuna eta ingurumena kaltetzen dituen eta soilik enpresa gutxi batzuentzat onurak suposatzen dituen sistema baten aurkako borroka beharrezkoa da. Herriari hitza ematea osasuntsua eta demokratikoa da. Guztiz debekatu arte, fracking-ari ez!!

AZTERKETA BULEGON